

3.2 Veiligheid van zorg

Veiligheid kan worden gedefinieerd als "de mate waarin het systeem de patiënt niet schaadt".²⁶ Twee soorten indicatoren evalueren de veiligheid van zorg in dit rapport: gezondheidszorggerelateerde infecties en de veiligheidscultuur van het ziekenhuis (Tabel 3).

Gezondheidszorggerelateerde infecties

In het HSPA-rapport voor 2019 werd gemeld dat de prevalentie van gezondheidszorggerelateerde infecties bij gehospitaliseerde patiënten 7,3% bedroeg in 2017 (vergelijkbaar met de resultaten van 2011, 7,1%). Dit was hoger dan wat zou worden verwacht op basis van de case-mix van Belgische patiënten (in vergelijking met de case-mix en de resultaten van Europese patiënten opgenomen in de enquête van het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding) en het lag ook boven het EU-gemiddelde (6,4%). Helaas waren er op het moment van schrijven van dit rapport geen recentere gegevens beschikbaar. Een update van deze indicator zal daarom gepubliceerd worden op de website gezondbelgie.be.

De tweede beschouwde indicator is de incidentie van gezondheidszorggerelateerde MRSA, een belangrijke gezondheidszorggerelateerde infectie die sinds 2006 verplicht bewaakt wordt in alle Belgische ziekenhuizen. De opvolging van deze indicator toonde positieve resultaten, met een constante afname van infecties sinds 2005. De incidentie van gezondheidszorggerelateerde MRSA bleef hoger in Wallonië in vergelijking met de andere gewesten. De nationale aanbevelingen ter beheersing van MRSA, die in 2003 werden gepubliceerd, kunnen een van de factoren zijn die bijdragen tot dit positieve resultaat.

De twee laatste indicatoren die in aanmerking worden genomen, zijn het aandeel MRSA en het aandeel *E. coli* dat resistent is tegen cefalosporines van de derde generatie (3GC-R *E. coli*) in ziekenhuizen voor acute zorg. Ze geven informatie over de doeltreffendheid van maatregelen voor infectiepreventie en -bestrijding (MRSA) en antibioticagebruik (*E. coli*). Na een algemene gestage daling sinds 2004, steeg het mediane resistentieaandeel van MRSA in Belgische ziekenhuizen voor acute zorg licht tussen 2015 en 2016 en, meer recent, tussen 2020 en 2021 (9,1%). Wallonië had een mediaan percentage resistente stammen dat hoger was dan in de andere gewesten. Het aandeel van gezondheidszorggerelateerde MRSA bedroeg 23%. Het mediane aandeel resistente *E. coli* was 8,2% in 2021. Wallonië en Brussel hadden een mediaan aandeel resistente *E. coli* dat hoger was dan in Vlaanderen. In vergelijking met de EU-14- en EU-27-landen had België een gunstige positie.⁹

Veiligheidscultuur in ziekenhuizen

In 2010-2022 was minder dan de helft van de ondervraagde gezondheidswerkers in België van mening dat de personeelsbezetting op hun werkplek geschikt was om de veiligheid van de patiënten te waarborgen. De perceptie van de personeelsbezetting in ziekenhuizen varieerde per type gezondheidswerkers, met grotere verschillen tussen leidinggevend personeel en artsen of ondersteunend personeel. Het positieve responspercentage voor de perceptie van de personeelsbezetting in ziekenhuizen in België was hoger dan het gemiddelde in 13 OESO-landen in 2019.

⁹ Vergelijkingen tussen landen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd: deelname op vrijwillige basis, alleen invasieve isolaten worden opgenomen, verschillen in frequentie van staalafname en kwaliteit van de laboratoriumresultaten.

Ongeveer de helft van de ondervraagde gezondheidswerkers in België in 2010-2022 had een positieve algemene perceptie van de patiëntveiligheid in ziekenhuizen – wat betekent dat gemiddeld 49% van het personeel vond dat de procedures en systemen op hun werkplek goed waren in het voorkomen van fouten en dat er weinig problemen waren met de patiëntveiligheid. De positieve respons voor de algemene perceptie van de patiëntveiligheid in ziekenhuizen varieerde weinig in de tijd en tussen de verschillende personeelscategorieën, en lag in België lager dan het gemiddelde voor 13 OESO-landen in 2019.

Besluit

Het merendeel van de geselecteerde veiligheidsindicatoren toonde gemiddelde resultaten, behalve voor de prevalentie van gezondheidszorggerelateerde infecties bij gehospitaliseerde patiënten die niet waren verbeterd (op basis van het HSPA-rapport voor 2019) en voor de slechte perceptie van de personeelsbezetting in ziekenhuizen door gezondheidswerkers. De andere veiligheidsindicatoren voor gezondheidszorggerelateerde infecties verbeterden in de loop van de tijd.

Tabel 3 – Kwaliteit: Indicatoren voor de veiligheid van zorg

(ID) Indicator	Score	België	Jaar	Vlaanderen	Wallonië	Brussel	Bron	EU-14	EU-27	
Gezondheidszorggerelateerde infecties										
QS-1	Prevalentie van zorginfecties in ziekenhuizen (% van gehospitaliseerde patiënten)		7,3	2017			Sciensano (ECDC voor EU-gemiddelden)	6,4	5,8*	
QS-2	Incidentie van zorginfecties door MRSA in ziekenhuizen (/1000 ziekenhuisverblijven)		0,3	2021	0,1	0,6	0,4	Sciensano	-	-
QS-7	Methicilline-resistente Staphylococcus aureus (MRSA) in acute ziekenhuizen (% van alle S. aureus, mediaan)		9,1	2021	7,0	15,1	8,4	Sciensano (ECDC voor EU-gemiddelden)	12,0	15,3
QS-8	Escherichia coli resistent tegen cefalosporines van de derde generatie (3GCR E. coli) in acute ziekenhuizen (% van alle E. coli, mediaan)		8,2	2021	6,7	8,5	9,6	Sciensano (ECDC voor EU-gemiddelden)	11,0	14,8
Veiligheidscultuur in ziekenhuizen										
QS-9 <i>New</i>	Zorgprofessionals die vinden dat er voldoende personeel is in ziekenhuizen om de werklust aan te kunnen en dat het werkschema toelaat om de beste patiëntenzorg te garanderen (% van de respondenten, HSPSC)		53	2022	NG	NG	NG	Onderzoek naar de cultuur van patiëntveiligheid in het ziekenhuis in België, Universiteit Hasselt...	-	-
QS-10 <i>New</i>	Zorgprofessionals met een in het algemeen positieve perceptie van de patiëntveiligheid in ziekenhuizen (% van de respondenten, HSPSC)		58	2022	NG	NG	NG	Onderzoek naar de cultuur van patiëntveiligheid in het ziekenhuis in België, Universiteit Hasselt...	-	-

Goede (●), gemiddelde (●) of slechte (●) resultaten, met een trend die stabiel blijft (ST), verbetert (+), verslechtert (-) of niet is geëvalueerd (leeg). *Gebaseerd op 25 landen. Vetgedrukte resultaten geven gewesten aan met een relatief risico hoger dan 1,2 (of lager dan 0,83) in vergelijking met het gewest met de beste resultaten. NG: Niet gerapporteerd.